

”Koldioxidskatten som kan förändra Danmarks jordbruk”

Danmark utreder klimatavgift för lantbrukare i syfte att nå EU:s klimatmål, skriver Susanne Gäre.

Vilken framtid väntar på danska gårdar? FOTO: SERGEI GAPON/TT

Detta är en ledartext. Det innebär att den speglar ledarsidans uppfattning i en fråga. Läs mer om ATL:s publicistiska målsättning [här](#).

Utblick är ledarsidans vinjett för skrivna utblickar. Här skriver gästande eller fasta skribenter från nära och fjärran för att vi ska lära oss mer om världen.

Jordbruket kan inte uppnå sina klimatmål om det inte finns färre kor och grisar i landet, uppger det danska klimatrådet. Rådets analys visar att jordbruket kan minska 45 procent av sina utsläpp till 2030 om man använder all den teknik som med säkerhet fungerar i dag. Men det är dock inte tillräckligt för att uppnå klimatmålen. För det krävs en minskning med 55 till 65 procent.

Det var den 1 mars i år som det danska klimatrådet presenterade sin statusrapport. I den vässas åtgärderna för att få ner mängden koldioxidutsläpp i syfte att nå EU:s klimatmål 2030.

Bland annat föreslås en klimatavgift för lantbrukare. Något som befaras innebära en stor minskning av animalieproduktionen och som beräknas kosta jordbruket åtta procent av dess intäkter.

I klimatrådets statusrapport som presenterades den 1 mars 2023 står det att:

”Det är lämpligt att konsumtionsskatten övervägs tillsammans med växthusgasskatten på produktionssidan. I regeringsplattformen föreslås att den expertgrupp som ska ta fram rekommendationer för att reglera jordbrukets utsläpp även ska undersöka skatter på konsumtion som ett möjligt instrument. Det är rimligt att arbetet med skatter på produktion och konsumtion beaktas tillsammans, och detta är i linje med vad det danska klimatrådet tidigare har föreslagit.”

I rapporten riktar det danska klimatrådet skarp kritik mot politikens ansträngningar att nå de klimatmål som Folketinget beslutat om. Klimatrådet, som ger regeringen råd i klimatfrågor, har beräknat vad det skulle innebära om jordbruket skulle betala en klimatskatt på 750 danska kronor för varje ton koldioxid, metan eller lustgas som släpps ut från deras gårdar. Det är ungefär samma avgift som tas ut av den danska industrin.

Susanne Gäre. FOTO: PRIVAT

I det danska klimatrådets analys dras slutsatserna att skatten kommer att minska en stor del av jordbrukets utsläpp, men att danska jordbrukare också måste förbereda sig på att producera på ett annat sätt. I framtiden måste det finnas färre djur, särskilt kor, om Danmark ska kunna uppfylla klimatmålen. Och det kommer att kosta arbetstillfällena, eftersom en stor del av de danska gårdarna för närvarande är knutna till storskalig kött- och mjölkproduktion.

Jordbruket står för närvarande för en tredjedel, 35 procent, av Danmarks koldioxidutsläpp och har inte lyckats minska utsläppen under de senaste 10 åren. (I Sverige är motsvarande siffra 14 procent.)

Ekonomer och klimatexperter anser därför att det inte går att komma runt en CO₂-avgift. Men jordbruket självt motsätter sig skatten, som befars komma att leda till en stor förlust av arbetstillfällena.

Den danska organisationen Landbrug & Fødevarer presenterade sin plan för att nå klimatmålen 2030 den 17 maj i år. I den redovisas att klimatmålen kan nås med kända styrmedel och tillgängliga tekniska lösningar.

”Faktum är att när man inför en koldioxidskatt på jordbruket kommer det att innebära att produktionen minskar, inklusive en stor minskning av animalieproduktionen”, säger klimatchefen i Landbrug & Fødevarer, Niels Peter Nørring, till Danmarks radio.

Han har fler farhågor och menar att en koldioxidskatt också skulle innebära en total förlust för jordbruket. Även om alla pengar från skatten återförs som bidrag, vilket regeringen har meddelat, kommer skatten att kosta jordbruket åtta procent av dess intäkter, enligt Nørring.

Regeringen har i sitt regeringsunderlag lovat att en koldioxidskatt måste utformas så att "konkurrenskraften inte försämras och arbetstillfällena inte flyttas ut ur landet som helhet".

Ännu så länge har expertutredningen inte presenterat sitt slutgiltiga förslag, som blivit försenat flera gånger. Det beräknas komma innan 2023 års slut.

Susanne Gäre

Susanne Gäre är lantbruksjournalist och författare. Hon har jobbat som korrespondent från Frankrike i 14 år för skandinavisk press och radio. Nu frilans igen efter 12 år på dagstidningen Norra Skåne.